

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 14 juni 2018
(OR. en)

**Interinstitutioneel dossier:
2018/0243 (COD)**

**10148/18
ADD 1**

CADREFIN 108	COLAC 43
FIN 471	COAFR 165
POLGEN 95	COASI 153
CODEC 1071	RELEX 556
ACP 53	ECOFIN 626
COEST 122	ASIM 74
MAMA 101	ATO 38
DEVGEN 100	PE 83

VOORSTEL

---

van: de heer Jordi AYET PUIGARNAU, directeur, namens de secretaris-generaal van de Europese Commissie

ingekomen: 14 juni 2018

aan: de heer Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie

---

Nr. Comdoc.: COM(2018) 460 final - ANNEXES 1 to 7

Betreft: BIJLAGEN bij het voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking

---

Hierbij gaat voor de delegaties document COM(2018) 460 final - ANNEXES 1 to 7.

Bijlage: COM(2018) 460 final - ANNEXES 1 to 7

Brussel, 14.6.2018
COM(2018) 460 final

ANNEXES 1 to 7

BIJLAGEN

bij

**het voorstel voor een
VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD
tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en
internationale samenwerking**

{SEC(2018) 310 final} - {SWD(2018) 337 final}

BIJLAGE I
LIJST VAN LANDEN EN GEBIEDEN IN DE NABUURSCHAPSREGIO

Algerije
Armenië
Azerbeidzjan
Belarus
Egypte
Georgië
Israël
Jordanië
Libanon
Libië
De Republiek Moldavië
Marokko
Bezet Palestijns gebied
Syrië
Tunesië
Oekraïne

Steun van de Unie voor deze gebieden kan ook worden gebruikt om de Russische Federatie in staat te stellen deel te nemen aan programma's voor grensoverschrijdende samenwerking en andere relevante meerlandenprogramma's.

BIJLAGE II
SAMENWERKINGSGEBIEDEN VOOR GEOGRAFISCHE PROGRAMMA'S

A. *Voor alle geografische regio's*

MENSEN

1. Goed bestuur, democratie, de rechtsstaat en mensenrechten

- (a) Versterking van de democratie en democratische processen, goed bestuur en toezicht, met inbegrip van transparante en geloofwaardige verkiezingsprocessen;
- (b) versterking van de bescherming van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden;
- (c) bevordering van de strijd tegen alle vormen van discriminatie, en van het beginsel van gelijkheid, meer speciaal gendergelijkheid en de rechten van personen die tot een minderheid behoren;
- (d) steun aan een bloeiend maatschappelijk middenveld en zijn rol in hervormingsprocessen en democratische veranderingen, en bevordering van een faciliterende ruimte voor het maatschappelijk middenveld en de betrokkenheid van burgers bij de politieke besluitvorming;
- (e) verbetering van de pluriformiteit, onafhankelijkheid en professionaliteit van vrije en onafhankelijke media;
- (f) vergroting van de weerbaarheid van staten, samenlevingen, gemeenschappen en personen om te weerstaan aan politieke, economische, ecologische, nutritionele, demografische en maatschappelijke spanningen en schokken;
- (g) versterking van de ontwikkeling van democratische overheidsinstellingen op nationaal en subnationaal niveau, met inbegrip van een onafhankelijk, doeltreffend, efficiënt en verantwoordingsplichtig gerechtelijk apparaat, de bevordering van de rechtsstaat en toegang tot justitie voor iedereen;
- (h) ondersteuning van de hervormingsprocessen van het openbaar bestuur, met inbegrip van op de burger gerichte e-overheid, versterking van juridische kaders en instellingen, nationale statistische stelsels, capaciteiten, goed beheer van de overheidsfinanciën, en bijdrage aan de bestrijding van corruptie;
- (i) bevordering van inclusief, evenwichtig en geïntegreerd territoriaal en stedelijk beleid via de versterking van overheidsinstellingen en -organen op nationaal en subnationaal niveau en ondersteuning van doelmatige decentralisering en statelijke herstructureringsprocessen;
- (j) vergroting van de transparantie en de verantwoordingsplicht van overheidsinstellingen, versterking van het beheer van de overheidsfinanciën en overheidsopdrachten, ontwikkeling van de e-overheid en versterking van de dienstverlening;
- (k) ondersteuning van het duurzame, controleerbare en transparante beheer van natuurlijke hulpbronnen en aanverwante bronnen van inkomsten, zorgen voor eerlijk, rechtvaardig en duurzaam fiscaal beleid.

2. Uitbanning van armoede, terugdringing van ongelijkheid en menselijke ontwikkeling

- (a) Uitbanning van armoede in al haar dimensies, aanpakken van discriminatie en ongelijkheid en niemand aan zijn lot overlaten;
- (b) opvoering van inspanningen voor de vaststelling van beleid en gepaste investeringen die nodig zijn om vrouwen- en jongerenrechten te bevorderen, alsmede hun participatie in het sociale, maatschappelijke en economische leven, en om te garanderen dat zij ten volle kunnen bijdragen aan inclusieve groei en duurzame ontwikkeling;
- (c) bevordering van de bescherming en naleving van de rechten van vrouwen en meisjes, waaronder economische, arbeids- en sociale rechten, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, en het voorkomen van seksueel en alle vormen van gendergerelateerd geweld;
- (d) bijzondere aandacht voor jongeren die zich in een achterstandsituatie bevinden, kwetsbare en gemarginaliseerde personen, onder meer kinderen, ouderen, personen met een beperking, LGBTI en inheemse volkeren; dit omvat het bevorderen van de overgang van institutionele naar gemeenschapszorg voor kinderen;
- (e) bevordering van een geïntegreerde aanpak ter ondersteuning van gemeenschappen, met name de armste, door de toegang tot elementaire behoeften en diensten te verbeteren;
- (f) ondersteuning van het creëren van een veilige en vruchtbare omgeving voor kinderen als belangrijk stimulerend element voor een gezonde jonge bevolking die in staat is haar volledige potentieel waar te maken;
- (g) ondersteuning van de universele toegang tot voldoende, betaalbaar, veilig en voedzaam voedsel, met name voor de meest kwetsbaren, en verbetering van de voedselzekerheid en de voeding, met name in landen die langdurige of steeds terugkerende crisissen doormaken;
- (h) ondersteuning van de universele toegang tot veilig en voldoende drinkwater, riolering en hygiëne, en duurzaam en geïntegreerd waterbeheer;
- (i) totstandbrenging van universele gezondheidszorg, met gelijke toegang tot goede en betaalbare gezondheidsdiensten, onder meer door ondersteuning van de opbouw van sterke, hoogwaardige en veerkrachtige gezondheidszorgsystemen, en versterking van de capaciteit voor vroegtijdige waarschuwing, risicobeperking, herstel en beheer;
- (j) ondersteuning van universele en billijke sociale bescherming en versterking van de sociale vangnetten om een basisinkomen te garanderen, om extreme armoede te voorkomen en weerbaarheid op te bouwen;
- (k) bevordering van inclusieve duurzame stadsontwikkeling om de ongelijkheid in stedelijke gebieden aan te pakken, met het accent op de meest behoeftigen;
- (l) ondersteuning van lokale overheden bij de verbetering van basisdiensten op stedelijk niveau, van gelijke toegang tot voedsel en tot fatsoenlijke en betaalbare huisvesting, en van de levenskwaliteit, met name voor degenen die in informele nederzettingen en sloppenwijken wonen;
- (m) bevordering van inclusief en billijk kwaliteitsvol formeel, informeel en niet-formeel onderwijs voor iedereen, op alle niveaus, met inbegrip van technische en

beroepsopleiding, onder meer in nood- en crisissituaties, alsook door gebruik te maken van digitale technologieën voor de verbetering van onderwijs en leren;

- (n) ondersteuning van capaciteitsopbouw, van leermobiliteit naar, van of tussen partnerlanden, alsmede van samenwerking en beleidsdialog met instellingen, organisaties, plaatselijke uitvoerende instanties en autoriteiten uit die landen;
- (o) bevordering van de samenwerking op het gebied van wetenschap, technologie, onderzoek en innovatie en open gegevens;
- (p) versterking van de coördinatie tussen alle relevante actoren, om de overgang van noodsituatie naar ontwikkelingsfase te vergemakkelijken;
- (q) bevordering van de interculturele dialoog en alle vormen van culturele diversiteit, bescherming en bevordering van cultureel erfgoed, ontsluiting van het potentieel van de creatieve sector voor duurzame, sociale en economische ontwikkeling;
- (r) stimulering van de waardigheid en de weerbaarheid van personen die gedwongen langere tijd ontheemd zijn en hun integratie in het economische en sociale leven van gastlanden en gastgemeenschappen.

3. Migratie en mobiliteit

- (a) Versterking van partnerschappen op het gebied van migratie en mobiliteit op basis van een geïntegreerde en evenwichtige aanpak van alle aspecten van migratie, met inbegrip van bijstand bij de uitvoering van bilaterale of regionale overeenkomsten en regelingen van de Unie, inclusief mobiliteitspartnerschappen;
- (b) ondersteuning van duurzame re-integratie van teruggekeerde migranten;
- (c) aanpak en verzachting van de dieperliggende oorzaken van irreguliere migratie en gedwongen ontheemding;
- (d) bestrijding van irreguliere migratie, mensenhandel, migrantensmokkel, intensivering van de samenwerking op het gebied van geïntegreerd grensbeheer;
- (e) versterking van de wetenschappelijke, technische, menselijke en institutionele capaciteit op het gebied van migratiebeheer;
- (f) ondersteuning van effectief en op mensenrechten gebaseerd migratiebeleid, met inbegrip van beschermingsprogramma's;
- (g) bevordering van de voorwaarden voor reguliere migratie en goed beheerde mobiliteit en intermenselijke contacten, maximalisering van het ontwikkelingseffect van migratie;
- (h) bescherming van migranten en gedwongen ontheemde personen;
- (i) steun voor op ontwikkeling gebaseerde oplossingen voor het ondersteunen van gedwongen ontheemden en hun gastgemeenschappen;
- (j) aanmoediging van de betrokkenheid van de diaspora bij de landen van oorsprong;
- (k) bevordering van snellere, goedkopere en veiligere geldovermakingen, zowel in de landen van verzending als de landen van ontvangst, zodat het ontwikkelingspotentieel daarvan kan worden benut.

AARDE

4. Milieu en klimaatverandering

- (a) Versterking van de wetenschappelijke, technische, menselijke en institutionele capaciteit voor klimaat- en milieubeheer, -integratie en -toezicht; versterking van de regionale en nationale klimaatgovernance;
- (b) bijdragen aan de inspanningen van de partners om hun verbintenissen inzake klimaatverandering voort te zetten in overeenstemming met de overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering, met inbegrip van de uitvoering van de nationaal vastgestelde bijdrage (NDC) en mitigatie, en aanpassing van de actieplannen, met inbegrip van synergieën tussen aanpassing en mitigatie;
- (c) ontwikkeling en/of versterking van duurzame groene en blauwe groei in alle sectoren van de economie;
- (d) versterking van de samenwerking op het gebied van duurzame energie; bevordering en vergroting van de samenwerking op het gebied van energie-efficiëntie en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen;
- (e) verbetering van lokale, nationale, regionale en continentale multimodale vervoersnetwerken en -diensten ter versterking van verdere kansen voor duurzame klimaatbestendige economische ontwikkeling en het scheppen van werkgelegenheid, met het oog op koolstofarme, klimaatbestendige ontwikkeling; vergemakkelijking en liberalisering van vervoer, verbetering van de duurzaamheid, verkeersveiligheid en veerkracht van de vervoerssector;
- (f) versterking van de betrokkenheid van lokale gemeenschappen bij de aanpak van klimaatverandering, het behoud van ecosystemen en het beheer van natuurlijke hulpbronnen; bevordering van duurzame stedelijke ontwikkeling en veerkracht in stedelijke gebieden;
- (g) bevordering van het behoud, het duurzame beheer, gebruik en herstel van natuurlijke hulpbronnen, gezonde ecosystemen, het tegengaan van het verlies aan biodiversiteit, en de bescherming van flora en fauna;
- (h) bevordering van geïntegreerd en duurzaam beheer van waterbronnen en grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van waterbeheer;
- (i) bevordering van het behoud en de uitbreiding van koolstofreservoirs door middel van duurzaam beheer van bodemgebruik, verandering in bodemgebruik, en bosbouw en het tegengaan van de afbraak van het milieu, woestijnvorming en bodemaantasting;
- (j) beperking van de ontbossing en de bevordering van de wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw (FLEGT) ter bestrijding van illegale houtkap en de handel in illegaal gekapt hout en producten daarvan;
- (k) ondersteuning van oceaangovernance, waaronder bescherming, herstel en behoud van alle soorten kust- en mariene gebieden, met inbegrip van de ecosystemen, de bestrijding van zwerfvuil op zee, de strijd tegen illegale, ongemelde en ongereguleerde visserij (IOO-visserij) en bescherming van de maritieme biodiversiteit;
- (l) versterking van de weerbaarheid en van regionale ramprisicobeperking, in combinatie met beleidsmaatregelen en acties op het gebied van aanpassing aan de klimaatverandering;

- (m) bevordering van een efficiënt gebruik van hulpbronnen en duurzame consumptie en productie, met inbegrip van de bestrijding van vervuiling en een goed beheer van chemische stoffen en afval;
- (n) ondersteuning van inspanningen met het oog op duurzame economische diversifiëring, concurrentievermogen en handel, ontwikkeling van de particuliere sector met bijzondere nadruk op koolstofarme klimaatbestendige groene groei, micro-, kleine en middelgrote ondernemingen en coöperaties, met gebruikmaking van bestaande handelsovereenkomsten met de EU.

WELVAART

5. Inclusieve en duurzame economische groei en waardig werk

- (a) Ondersteuning van het ondernemerschap, waardig werk en inzetbaarheid door de ontwikkeling van vaardigheden en kwalificaties, met inbegrip van onderwijs, verbetering van arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden en het creëren van mogelijkheden voor met name jongeren;
- (b) ondersteuning van nationale ontwikkelingstrajecten die positieve sociale resultaten en effecten maximaliseren en bevordering van progressieve belastingheffing en een herverdelend overheidsbeleid;
- (c) verbetering van het bedrijfs- en investeringsklimaat, scheppen van een gunstig regelgevingsklimaat voor economische ontwikkeling en ondersteuning van bedrijven, met name micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, in hun expansie en het scheppen van banen;
- (d) versterking van de sociale en milieuduurzaamheid, maatschappelijk verantwoord ondernemen en verantwoord ondernemerschap in de hele waardeketen;
- (e) grotere doeltreffendheid van de overheidsuitgaven en bevordering van een meer strategisch gebruik van overheidsfinanciering, onder meer via het combineren van verschillende instrumenten om extra publieke en private investeringen aan te trekken;
- (f) stimulering van het potentieel van steden als knooppunten voor duurzame en inclusieve groei en innovatie;
- (g) bevordering van de interne economische, sociale en territoriale cohesie, waardoor sterkere banden tussen stedelijke en landelijke gebieden ontstaan en bevordering van de ontwikkeling van de toeristische sector als hefboom voor duurzame ontwikkeling;
- (h) stimulering en diversifiëring van waardeketens voor landbouwproducten en levensmiddelen, bevordering van economische diversifiëring, toegevoegde waarde, regionale integratie, concurrentievermogen en handel, versterking van duurzame, koolstofarme en klimaatveranderingsbestendige innovaties;
- (i) ondersteuning van duurzaam beheer van de visserij en duurzame aquacultuur;
- (j) bevordering van universele toegang tot duurzame energie, van een koolstofarme, klimaatbestendige circulaire economie die efficiënt omgaat met hulpbronnen in overeenstemming met de overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering;
- (k) bevordering van slimme, duurzame, inclusieve en veilige mobiliteit, alsook verbetering van de vervoersverbindingen binnen de Unie;

- (l) bevordering van betaalbare, inclusieve en betrouwbare digitale connectiviteit en versterking van de digitale economie;
- (m) ontwikkeling en versterking van markten en sectoren op een manier die een inclusieve en duurzame groei stimuleert;
- (n) ondersteuning van de agenda voor regionale integratie en van optimaal handelsbeleid, en ondersteuning van de consolidatie en de tenuitvoerlegging van handelsakkoorden tussen de EU en haar partners;
- (o) bevordering van de samenwerking op het gebied van wetenschap, technologie, onderzoek en innovatie en open gegevens;
- (p) bevordering van de interculturele dialoog en alle vormen van culturele diversiteit, en bescherming en bevordering van cultureel erfgoed;
- (q) versterking van de positie van vrouwen om een grotere rol in de economie en in de besluitvorming in te nemen;
- (r) verbetering van de toegang tot waardig werk en het creëren van meer inclusieve en goed functionerende arbeidsmarkten en werkgelegenheidsbeleid gericht op waardig werk voor iedereen, met name voor jongeren;
- (s) bevordering van eerlijke, duurzame en niet-verstoorde toegang tot winningsindustrieën.

VREDE

6. Veiligheid, stabiliteit en vrede

- (a) Bijdragen aan vrede en stabiliteit door staten, samenlevingen, gemeenschappen en mensen beter bestand te maken tegen politieke, economische, ecologische, demografische en maatschappelijke spanningen en schokken;
- (b) ondersteuning van conflictpreventie, vroegtijdige waarschuwing en vredesopbouw door middel van bemiddeling, crisisbeheersing, en stabilisering;
- (c) ondersteuning van de hervorming van de veiligheidssector waarmee burgers en de overheid geleidelijk meer doeltreffende en aan verantwoordingsplicht gekoppelde veiligheid wordt geboden voor duurzame ontwikkeling;
- (d) ondersteuning van capaciteitsopbouw van militaire actoren voor ontwikkeling en veiligheid voor ontwikkeling (capacity building for security and development - CBSD);
- (e) ondersteuning van regionale en internationale initiatieven die bijdragen tot de veiligheid, stabiliteit en vrede;
- (f) preventie en bestrijding van radicalisering die leidt tot gewelddadig extremisme en terrorisme;
- (g) bestrijding van alle vormen van geweld, corruptie en georganiseerde misdaad en het witwassen van geld;
- (h) bevordering van grensoverschrijdende samenwerking met betrekking tot het duurzame beheer van gemeenschappelijke natuurlijke hulpbronnen;
- (i) samenwerking met derde landen voor het vreedzame gebruik van kernenergie, meer bepaald door capaciteitsopbouw en het opzetten van infrastructuur in derde landen op het gebied van gezondheid, landbouw en voedselveiligheid; alsook steun aan sociale

acties om de gevolgen aan te pakken van nucleaire ongevallen voor de meest kwetsbare bevolkingsgroepen, en streven naar verbetering van hun levensomstandigheden; bevordering van kennisbeheer, opleiding en onderwijs op nucleair gebied;

- (j) verbetering van de maritieme veiligheid om te zorgen voor veilige, beveiligde, schone en duurzaam beheerde oceanen;
- (k) ondersteuning van capaciteitsopbouw op het gebied van cyberbeveiliging en veerkrachtige digitale netwerken, gegevensbescherming en bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

PARTNERSCHAP

7. Partnerschap

- (a) Versterking van de eigen verantwoordelijkheid, partnerschap en dialoog teneinde de doeltreffendheid te vergroten van ontwikkelingssamenwerking in al haar dimensies (met bijzondere aandacht voor de specifieke problemen van de minst ontwikkelde en door conflicten getroffen landen, alsmede specifieke tijdelijke problemen van verder gevorderde ontwikkelingslanden);
- (b) verdieping van de politieke, economische, sociale, ecologische en culturele dialoog tussen de Unie en derde landen en regionale organisaties, en ondersteuning van de tenuitvoerlegging van bilaterale en internationale verplichtingen;
- (c) bevordering van goede nabuurschapsbetrekkingen, regionale integratie, betere connectiviteit, samenwerking en dialoog;
- (d) bevordering van een gunstig klimaat voor maatschappelijke organisaties, met inbegrip van stichtingen, verbetering van hun zinvolle en gestructureerde deelname aan het binnenlands beleid en hun capaciteit om hun rol als onafhankelijke actoren op het gebied van ontwikkeling en goed bestuur te vervullen; versterking van nieuwe vormen van partnerschap met maatschappelijke organisaties, bevordering van een inhoudelijke en gestructureerde dialoog met de Unie en doeltreffende gebruikmaking van landenspecifieke routekaarten voor samenwerking van de EU met het maatschappelijk middenveld;
- (e) overleg met plaatselijke overheden en ondersteuning van hun rol als beleidsmakers en besluitvormers, ter bevordering van lokale ontwikkeling en beter bestuur;
- (f) doeltreffender inspanningen ten behoeve van burgers in derde landen, onder meer door ten volle gebruik te maken van economische, culturele en publieksdiplomatie;
- (g) betrekken van geïndustrialiseerde landen en verder gevorderde ontwikkelingslanden bij de tenuitvoerlegging van de Agenda 2030, mondiale collectieve goederen en uitdagingen, onder meer op het gebied van zuid-zuid- en trilaterale samenwerking;
- (h) aanmoedigen van meer regionale integratie en samenwerking op een resultaatgerichte manier, door ondersteuning van regionale integratie en dialoog.

B. Specifiek voor de nabuurschapsregio

- (a) Bevordering van meer politieke samenwerking;

- (b) ondersteuning van de tenuitvoerlegging van associatieovereenkomsten, of andere bestaande en toekomstige overeenkomsten, en gezamenlijk overeengekomen associatieagenda's en partnerschapsprioriteiten of gelijkwaardige documenten;
- (c) bevordering van een versterkt partnerschap met samenlevingen tussen de Unie en de partnerlanden, inclusief via persoonlijke contacten;
- (d) versterking van de regionale samenwerking, met name in het kader van het Oostelijk Partnerschap, de Unie voor het Middellandse-Zeegebied, en op het niveau van het hele Europese nabuurschapsgebied, alsmede van grensoverschrijdende samenwerking;
- (e) geleidelijke integratie in de interne markt van de Unie en meer samenwerking binnen en tussen sectoren, onder andere door aanpassing aan de wet- en regelgeving van de Unie en andere relevante internationale normen, en betere markttoegang, onder meer door diepe en brede vrijhandelsruimten en daarmee verband houdende institutionele opbouw en investeringen.

BIJLAGE III
ACTIEGEBIEDEN VOOR THEMATISCHE PROGRAMMA'S

1. ACTIEGEBIEDEN VOOR MENSENRECHTEN EN DEMOCRATIE

- Bijdragen aan de bevordering van de fundamentele waarden van de democratie, de rechtsstaat, de universaliteit en de ondeelbaarheid van de mensenrechten, de eerbiediging van de menselijke waardigheid, de beginselen van non-discriminatie, gelijkheid en solidariteit en de naleving van de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties en het internationaal recht;
- samenwerking en partnerschap met het maatschappelijk middenveld inzake vraagstukken met betrekking tot mensenrechten en democratie, ook in gevoelige en urgente situaties; ontwikkeling van een coherente en alomvattende strategie op alle niveaus om de onderstaande doelstellingen te verwezenlijken;
- eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden voor allen, bijdragen aan samenlevingen waarin participatie, non-discriminatie, tolerantie, gerechtigheid en verantwoordingsplicht, solidariteit en gelijkheid prevaleren; toezicht op, bevordering en versterking van de eerbiediging en naleving van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden voor allen, in overeenstemming met de beginselen van universaliteit, ondeelbaarheid en onderlinge afhankelijkheid van de mensenrechten; het toepassingsgebied van het programma omvat burgerlijke, politieke, economische, sociale en culturele rechten; aanpak van problemen op het gebied van de mensenrechten door maatschappelijke organisaties te versterken, en mensenrechtenactivisten te beschermen en hun positie te versterken, ook gezien de krimpende ruimte voor hun activiteiten;
- ontwikkeling, bevordering en bescherming van de democratie, waarbij alle aspecten van democratisch bestuur worden aangepakt, met inbegrip van de versterking van het democratisch pluralisme, de versterking van burgerparticipatie, en steun voor geloofwaardige, inclusieve en transparante verkiezingen; versterking van de democratie door het in stand houden van de belangrijkste pijlers van democratische stelsels, waaronder de rechtsstaat, democratische normen en waarden, onafhankelijke media, verantwoordelijke en inclusieve instellingen, met inbegrip van politieke partijen en parlementen, en de strijd tegen corruptie; verkiezingswaarneming speelt een integrale rol bij de bredere steun voor de democratische processen; in dit verband blijven de verkiezingswaarnemingsmissies van de EU een belangrijke component van het programma, alsmede de follow-up van aanbevelingen van de verkiezingswaarnemingsmissies van de EU;
- bevordering van effectief multilateralisme en strategisch partnerschap, als bijdrage aan de versterking van de capaciteit van internationale, regionale en nationale kaders ter bevordering en bescherming van de mensenrechten, de democratie en de rechtsstaat; versterking van strategische partnerschappen, waarbij met name aandacht moet worden besteed aan het Bureau van de Hoge Commissaris voor de mensenrechten (OHCHR), het Internationaal Strafhof (ICC) en de relevante regionale en nationale mensenrechteninstanties; voorts bevordering van onderwijs- en onderzoeksactiviteiten op het gebied van de mensenrechten en de democratie, onder meer door de Global Campus voor mensenrechten en democratie.

2. ACTIEGEBIEDEN VOOR MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES

1. Speelruimte voor een inclusief, participerend, sterk en onafhankelijk maatschappelijk middenveld in de partnerlanden

- (a) Creëren van een gunstig klimaat voor de participatie van burgers en voor acties van maatschappelijke organisaties, met inbegrip van stichtingen;
- (b) versterking van de capaciteit van maatschappelijke organisaties, met inbegrip van stichtingen, om op te treden als actoren van ontwikkeling en goed bestuur;
- (c) vergroting van de capaciteit van netwerken, platformen en allianties van het maatschappelijk middenveld van de partnerlanden.

2. Dialoog met en tussen maatschappelijke organisaties over het ontwikkelingsbeleid

- (a) Bevordering van andere fora voor inclusieve multistakeholderdialoog, met inbegrip van interactie tussen burgers, maatschappelijke organisaties, lokale autoriteiten, lidstaten, partnerlanden en andere belangrijke actoren op het gebied van ontwikkelingssamenwerking;
- (b) facilitering van samenwerking en uitwisseling van ervaringen tussen actoren uit het maatschappelijk middenveld;
- (c) garanderen van een zinvolle en voortdurende gestructureerde dialoog en partnerschappen met de EU.

3. Bewustzijn, kennis en betrokkenheid van Europese burgers inzake ontwikkelingskwesties

- (a) Mensen in staat stellen hun betrokkenheid te vergroten;
- (b) mobiliseren van publieke steun in de Unie en (potentiële) kandidaat-lidstaten voor strategieën voor duurzame en inclusieve ontwikkeling in de partnerlanden.

3. ACTIEGEBIEDEN VOOR STABILITEIT EN VREDE

1. Bijstand voor conflictpreventie, vredesopbouw en crisisparaatheid

De Unie verleent technische en financiële bijstand voor steun aan maatregelen gericht op het opbouwen en versterken van de capaciteit van de partners voor het voorkomen van conflicten, het opbouwen van vrede en het aanpakken van pre- en postcrisisituaties, in nauwe samenwerking met de Verenigde Naties en andere internationale, regionale en subregionale organisaties, statelijke actoren en het maatschappelijk middenveld, voornamelijk met betrekking tot hun inspanningen op de volgende gebieden, met inbegrip van specifieke aandacht voor de deelname van vrouwen:

- (a) vroegtijdige waarschuwing en conflictbewuste risicoanalyse; vertrouwenwekkende maatregelen, bemiddeling, dialoog en verzoening;
- (b) herstel na een conflict of een ramp;

- (c) ondersteuning van vredesopbouw en staatsopbouw;
- (d) conflictpreventie en crisisrespons;
- (e) capaciteitsopbouw voor veiligheid en ontwikkeling (CBSD).

2. Bijstand voor het aanpakken van mondiale en transregionale dreigingen en opkomende dreigingen

De Unie verleent technische en financiële bijstand ter ondersteuning van de inspanningen van de partners en acties van de Unie voor het aanpakken van mondiale en transregionale dreigingen en opkomende dreigingen, voornamelijk op de volgende gebieden:

- (a) bedreigingen voor de rechtsstaat en de openbare orde, voor de beveiliging en de veiligheid van personen, waaronder terrorisme, gewelddadig extremisme, georganiseerde misdaad, cybercriminaliteit, hybride bedreigingen, illegale smokkel, handel en doorvoer;
- (b) bedreigingen voor openbare ruimten, kritieke infrastructuur, cyberveiligheid, de volksgezondheid of het milieu, bedreigingen van de maritieme veiligheid, en dreigingen die voortvloeien uit de klimaatverandering;
- (c) mitigatie van risico's, hetzij opzettelijk, hetzij door ongevallen of door de natuur veroorzaakt, in verband met chemische, biologische, radiologische en nucleaire materialen of stoffen, en risico's voor gerelateerde installaties of terreinen;
- (d) capaciteitsopbouw voor veiligheid en ontwikkeling (CBSD).

4. ACTIEGEBIEDEN VOOR MONDIALE UITDAGINGEN

A. *MENSEN*

1. Gezondheid

- (a) Ontwikkeling van de essentiële elementen voor een doeltreffend en omvattend stelsel van gezondheidszorg die het best kunnen worden aangepakt op supranationaal niveau om te zorgen voor billijke toegang tot gezondheidszorg en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten;
- (b) versterking van mondiale initiatieven die in belangrijke mate bijdragen tot universele gezondheidszorg, door op mondiaal niveau het voortouw te nemen bij de integratie van gezondheidszorg in alle beleidsgebieden en te streven naar een zorgcontinuüm, met inbegrip van bevordering van de gezondheid, van preventie tot nabehandeling;
- (c) bevordering van de mondiale volksgezondheid door onderzoek naar en controle op overdraagbare ziekten, door kennis te vertalen in producten en beleidsmaatregelen, ter bestrijding van de veranderende ziektelast (niet-overdraagbare ziekten, alle vormen van ondervoeding en milieurisicofactoren); vorming van mondiale markten ter verbetering van de toegang tot essentiële medische dienstverlening en gezondheidszorg, met name voor seksuele en reproductieve gezondheid.

2. Onderwijs

- (a) Bevordering van gezamenlijke mondiale inspanningen voor inclusief, gelijkwaardig en goed onderwijs en opleiding op alle niveaus, ook in nood- en crisissituaties;
- (b) versterking van kennis, vaardigheden en waarden door middel van partnerschappen en allianties voor actief burgerschap en productieve, inclusieve en weerbare samenlevingen;
- (c) ondersteuning van mondiale maatregelen voor het terugdringen van alle vormen van ongelijkheid, zoals de kloof tussen meisjes/vrouwen en jongens/mannen, om ervoor te zorgen dat iedereen gelijke kansen heeft om deel te nemen aan het economische en sociale leven.

3. Vrouwen en kinderen

- (a) Ondersteuning en sturing van mondiale inspanningen, partnerschappen en allianties om een einde te maken aan alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes; dit omvat tevens fysieke, psychologische, seksuele, economische en andere vormen van geweld en discriminatie met inbegrip van uitsluiting waarmee vrouwen te kampen hebben in de verschillende gebieden van hun privé- en openbare leven;
- (b) bevordering van nieuwe initiatieven om te bouwen aan sterkere systemen voor kindbescherming in derde landen, teneinde ervoor te zorgen dat kinderen op alle gebieden beschermd worden tegen geweld, misbruik en verwaarlozing, onder meer door het bevorderen van de overgang van institutionele naar gemeenschapszorg voor kinderen.

4. Migratie en gedwongen ontheemding

- (a) Ervoor zorgen dat de EU voorop blijft lopen bij de invulling van de wereldwijde agenda inzake migratie en het beheer van gedwongen ontheemding in al haar dimensies;
- (b) sturen en begeleiden van mondiale en regio-overschrijdende beleidsdialogen, met inbegrip van uitwisseling en samenwerking op het gebied van migratie en gedwongen ontheemding;
- (c) ondersteuning van de uitvoering van internationale en EU-toezeggingen inzake migratie en gedwongen ontheemding, onder meer in het kader van de follow-up van het Global Compact inzake migratie en het Global Compact inzake vluchtelingen;
- (d) verbetering van de mondiale kennisbasis, met inbegrip van de verwevenheid van migratie en ontwikkeling; opzetten van proefprojecten gericht op de ontwikkeling van innoverende operationele benaderingen op het gebied van migratie en gedwongen ontheemding.

5. Waardig werk, sociale bescherming en ongelijkheid

- (a) Invulling van de mondiale agenda en ondersteuning van initiatieven inzake de integratie van een krachtige pijler inzake gelijkheid en sociale rechtvaardigheid in overeenstemming met de Europese waarden;
- (b) bijdragen aan de wereldwijde agenda inzake waardig werk, met name in mondiale waardeketens, en bevordering van kennis over doeltreffende

werkgelegenheidsmaatregelen die inspelen op de behoeften van de arbeidsmarkt, met inbegrip van beroepsonderwijs en -opleiding en een leven lang leren;

- (c) ondersteuning van mondiale initiatieven inzake universele sociale bescherming die de beginselen van efficiëntie, duurzaamheid en billijkheid respecteren; met inbegrip van steun om ongelijkheid aan te pakken en de sociale samenhang te waarborgen;
- (d) voortzetting van mondiale onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten door middel van sociale innovatie die leidt tot sociale integratie en tegemoetkomt aan de behoeften van de meest kwetsbare groepen in de samenleving.

6. Cultuur

- (a) Bevordering van initiatieven op het gebied van culturele diversiteit en interculturele dialoog voor vreedzame betrekkingen tussen gemeenschappen;
- (b) ondersteuning van cultuur als motor voor duurzame sociale en economische ontwikkeling en versterking van de samenwerking op het gebied van cultureel erfgoed.

B. AARDE

1. Waarborgen van een gezond milieu en aanpak van de klimaatverandering

- (a) Versterking van de mondiale klimaat- en milieugovernance, de uitvoering van de overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering, de verdragen van Rio en andere multilaterale milieuovereenkomsten;
- (b) bijdragen tot de externe dimensie van het milieubeleid en het beleid inzake klimaatverandering van de Unie;
- (c) integratie van milieu, klimaatverandering en rampenrisicovermindering in het beleid, de plannen en investeringen, onder meer door betere kennis en informatie;
- (d) toepassing van internationale en EU-initiatieven ter bevordering van aanpassing aan en mitigatie van de klimaatverandering en van een klimaatbestendige koolstofarme ontwikkeling, onder meer via de uitvoering van de nationaal vastgestelde bijdragen (NDC's) en emissiearme, klimaatbestendige strategieën; bevordering van rampenrisicovermindering, aanpak van de aantasting van het milieu en biodiversiteitsverlies, bevordering van het behoud en het duurzame gebruik en beheer van terrestrische en mariene ecosystemen en hernieuwbare natuurlijke hulpbronnen, met inbegrip van land, water, oceanen, visserij en bossen; aanpak van ontbossing, bodemdegradatie, illegale houtkap en illegale handel in wilde dieren en planten; bestrijding van verontreiniging en waarborgen van een gezond milieu, aanpakken van nieuwe klimaat- en milieuvraagstukken, ter bevordering van hulpbronnenefficiëntie, duurzame consumptie en productie en goed beheer van chemische stoffen en afval en de ondersteuning van de overgang naar een emissiearme, klimaatbestendige groene en circulaire economie.

2. Duurzame energie

- (a) Ondersteuning van mondiale inspanningen, verbintenissen, partnerschappen en allianties, met inbegrip van duurzame energietransitie;

- (b) aanmoediging van partnerregeringen om een energiebeleid vast te stellen en markthervormingen door te voeren waarmee een gunstig klimaat tot stand wordt gebracht voor investeringen in betere toegang tot betaalbare, moderne, betrouwbare en duurzame energiediensten, met een sterke nadruk op hernieuwbare energie en energie-efficiëntie;
- (c) wereldwijde verkenning, identificering, mainstreaming en financiële steunverlening aan duurzame bedrijfsmodellen met schaalbaarheid en reproduceerbaarheid van innovatieve en digitale technologieën door middel van innovatief onderzoek, het verbeteren van de efficiëntie, met name voor gedecentraliseerde benaderingen voor het verstrekken van toegang tot energie door middel van hernieuwbare energie, met inbegrip van gebieden waar de lokale marktcapaciteit beperkt is.

C. *WELVAART*

1. Duurzame en inclusieve groei, waardig werk en betrokkenheid van de particuliere sector

- (a) Bevordering van duurzame particuliere investeringen door middel van innovatieve financieringsmechanismen en risicodeling;
- (b) verbetering van het ondernemings- en investeringsklimaat, versterking van de publiek-private dialoog en op het opbouwen van capaciteiten van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen;
- (c) ondersteuning van het handelsbeleid van de Unie en handelsovereenkomsten en de uitvoering daarvan; verbetering van de toegang tot de markten van partnerlanden en bevordering van de handel, investeringen en zakelijke kansen voor bedrijven uit de Unie, waarbij tegelijk belemmeringen voor markttoegang en investeringen worden weggenomen;
- (d) bevordering van een effectieve beleidsmix ten behoeve van economische diversifiëring, toegevoegde waarde, regionale integratie en duurzame groene en blauwe economie;
- (e) bevordering van de toegang tot digitale technologieën, met inbegrip van de bevordering van de toegang tot financiering en financiële integratie;
- (f) bevordering van duurzame consumptie en productie en van innovatieve technologieën en methoden voor een koolstofarme, hulpbronnefficiënte en circulaire economie.

2. Voedsel- en voedingszekerheid

- (a) Ondersteuning en beïnvloeding van internationale strategieën, organisaties, mechanismen en actoren die betrokken zijn bij de uitrol van belangrijke mondiale beleidskwesties en kaders rond voedsel- en voedingszekerheid;
- (b) verbetering van mondiale collectieve goederen die een einde moeten maken aan honger en ondervoeding; instrumenten zoals het wereldwijde netwerk inzake voedselzekerheids crises versterken de capaciteit om adequaat te reageren op voedsel- en voedingscrises in de context van de koppeling van humanitaire hulp, ontwikkeling en vrede (vandaar steun voor de mobilisering van middelen uit de derde pijler);

- (c) bevestiging op mondiaal niveau van de centrale rol van duurzame landbouw en visserij en aquacultuur voor meer voedselzekerheid, armoedebestrijding, werkgelegenheid, mitigatie van en aanpassing aan de klimaatverandering, herstelvermogen en gezonde ecosystemen;
- (d) innovatie door internationaal onderzoek en versterking van algemene kennis en deskundigheid, met name in verband met de mitigatie van en aanpassing aan de klimaatverandering, agrobiodiversiteit, mondiale en alomvattende waardeketens, voedselveiligheid, verantwoorde investeringen, goed beheer van de exploitatie van de bodem en natuurlijke hulpbronnen.

D. PARTNERSCHAPPEN

1. Versterking van de rol van de plaatselijke overheden als actoren van ontwikkeling

- (a) Vergroting van de capaciteit van Europese en zuidelijke netwerken, platformen en allianties van lokale autoriteiten, zodat een substantiële en permanente beleidsdialog op het gebied van ontwikkeling gegarandeerd is en democratisch bestuur gestimuleerd wordt, met name door de territoriale aanpak van lokale ontwikkeling;
- (b) meer interactie met Europese burgers over ontwikkelingsvraagstukken (bewustmaking, het delen van kennis, betrokkenheid), met name met betrekking tot de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen, ook in de Unie en de (potentiële) kandidaat-lidstaten.

2. Bevordering van inclusieve samenlevingen, goed economisch bestuur, met inbegrip van eerlijke en inclusieve mobilisering van binnenlandse inkomsten, transparant beheer van de overheidsfinanciën en effectieve en inclusieve overheidsuitgaven.

BIJLAGE IV
ACTIEGEBIEDEN VOOR SNELLE RESPONS

1. Acties die bijdragen tot stabiliteit en conflictpreventie in noodsituaties, bij dreigende crisis, tijdens een crisis en na een crisis

Acties voor snelle respons als bedoeld in artikel 4, lid 4, onder a), worden opgezet voor een doeltreffende respons van de Unie wanneer zich onderstaande uitzonderlijke en onvoorziene situaties voordoen:

- (a) een noodsituatie, crisis, dreigende crisis, of natuurrampen;
- (b) een situatie die een gevaar betekent voor de democratie, de rechtsstaat en de openbare orde, de bescherming van de mensenrechten en fundamentele vrijheden, of de beveiliging en de veiligheid van personen, in het bijzonder personen die blootstaan aan gendergerelateerd geweld in onstabiele situaties;
- (c) een situatie die dreigt te ontaarden in een gewapend conflict of die het derde land of de derde landen in kwestie ernstig dreigt te destabiliseren.

2. Acties die bijdragen tot de versterking van de weerbaarheid en de koppeling van humanitaire en ontwikkelingsmaatregelen

Acties voor snelle respons als bedoeld in artikel 4, lid 4, onder b), worden opgezet om de weerbaarheid doeltreffend te versterken en humanitaire steun te koppelen aan ontwikkelingsmaatregelen, als dat niet snel via geografische en thematische programma's kan worden bewerkstelligd.

Deze acties kunnen het volgende omvatten:

- (a) versterking van de weerbaarheid, door individuen, gemeenschappen, instellingen en landen te helpen zich beter voor te bereiden op, bestand te zijn tegen, zich aan te passen aan en snel te herstellen van politieke, economische en maatschappelijke spanningen en schokken, door de natuur of door de mens veroorzaakte rampen, conflicten en mondiale gevaren; inclusief door de versterking van de capaciteit van een staat - met name waar aanzienlijke druk bestaat om bepaalde kerntaken snel op te bouwen, te behouden of te herstellen, met het oog op de fundamentele sociale en politieke samenhang van samenlevingen, gemeenschappen en individuen, om kansen en risico's op een vreedzame en stabiele wijze te beheren en om bestaansmiddelen die onder grote druk staan, op te bouwen, te behouden of te herstellen;
- (b) verzachting van de nadelige effecten op korte termijn die het gevolg zijn van exogene schokken en die leiden tot macro-economische instabiliteit, ter bescherming van sociaal-economische hervormingen en prioritaire overheidsuitgaven voor sociaal-economische ontwikkeling en het terugdringen van de armoede;
- (c) tenuitvoerlegging van kortetermijnmaatregelen voor herstel en wederopbouw om de slachtoffers van door de natuur of door de mens veroorzaakte rampen, conflicten en mondiale gevaren in staat te stellen te profiteren van een minimum aan sociaal-economische integratie en zo snel mogelijk de voorwaarden te scheppen voor hervatting van de ontwikkeling overeenkomstig de doelstellingen voor de lange termijn die door de betrokken landen en regio's zijn vastgesteld; dit omvat het aanpakken van de dringende en onmiddellijke behoeften die zijn ontstaan door de

ontheemding van personen (vluchtelingen, ontheemden en repatrianten) als gevolg van door de natuur of door de mens veroorzaakte rampen; en

- (d) hulp bieden aan de staat of regio bij het opzetten van mechanismen voor rampenpreventie en rampenparaatheid, met inbegrip van systemen voor voorspelling en vroegtijdige waarschuwing, teneinde de gevolgen van dergelijke rampen te beperken.

3. Acties betreffende behoeften en prioriteiten op het gebied van het buitenlands beleid

Acties voor snelle respons ter ondersteuning van de doelstellingen van artikel 4, lid 4, onder c), worden opgezet voor steun aan het buitenlands beleid van de Unie, in verband met politieke, economische en veiligheidsvraagstukken. Deze acties stellen de Unie in staat om op te treden indien er sprake is van een dringend of dwingend belang van buitenlands beleid of een kans om de doelstellingen ervan te bereiken, en waarvoor een snelle respons is vereist die moeilijk op een andere manier kan worden bewerkstelligd.

Deze acties kunnen het volgende omvatten:

- (a) steun voor de bilaterale, regionale en interregionale samenwerking en strategieën van de Unie, bevordering van beleidsdialogen en ontwikkeling van collectieve benaderingen van en antwoorden op uitdagingen van mondiaal belang, zoals migratie en veiligheid, en het benutten van mogelijkheden op dit gebied;
- (b) steun voor het handelsbeleid en de handelsovereenkomsten van de Unie en de uitvoering daarvan; verbetering van de toegang tot de markten van partnerlanden en meer kansen voor bedrijven uit de Unie, in het bijzonder kleine en middelgrote ondernemingen, om handel te drijven, te investeren en zaken te doen, waarbij door middel van economische diplomatie en samenwerking op zakelijk en regelgevingsgebied tegelijk belemmeringen voor de markttoegang en investeringen worden weggenomen;
- (c) bijdragen tot de uitvoering van de internationale dimensie van het interne beleid van de Unie, onder meer inzake milieu, klimaatverandering, energie, en samenwerking op het gebied van het beheer en het bestuur van de oceanen;
- (d) bevordering van groter inzicht in en grotere zichtbaarheid van de Unie en van haar rol op het wereldtoneel door middel van strategische communicatie, publieksdiplomatie, contacten tussen burgers, culturele diplomatie, samenwerking op onderwijskundig en universitair gebied, en door pr-activiteiten om de waarden en belangen van de Unie te bevorderen.

Deze maatregelen geven uitvoering aan innovatief beleid of innovatieve initiatieven die aansluiten op de huidige of opkomende behoeften, mogelijkheden en prioriteiten op korte en middellange termijn, met inbegrip van de mogelijkheid om maatregelen in het kader van de geografische en thematische programma's op te zetten. Zij zijn gericht op het verdiepen van de betrekkingen van de Unie en op dialoog en de opbouw van partnerschappen en allianties met de belangrijkste landen van strategisch belang, met name opkomende economieën en middeninkomenslanden die een steeds belangrijker rol spelen in de wereldpolitiek, op het vlak van het mondiale bestuur, het buitenlands beleid, de internationale economie en in multilaterale fora.

BIJLAGE V
PRIORITAIRE GEBIEDEN VAN DE EFDO+-ACTIES DIE WORDEN GEDEKT
DOOR DE GARANTIE VOOR EXTERN OPTREDEN

De EFDO+-acties die in aanmerking komen voor steun via de garantie voor extern optreden, zijn met name gericht op de volgende prioritaire gebieden:

- (a) financiering en ondersteuning van de ontwikkeling van de particuliere en coöperatieve sector in overeenstemming met de voorwaarden van artikel 209, lid 2, van het [Financieel Reglement], met een speciale focus op plaatselijke ondernemingen en micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, de bevordering van waardig werk, en ter stimulering van bijdragen van Europese bedrijven aan het EFDO+;
- (b) aanpak van knelpunten voor particuliere investeringen door te voorzien in financieringsinstrumenten, die kunnen worden uitgedrukt in de plaatselijke valuta van het betrokken partnerland, met inbegrip van garanties voor eerste verliezen voor portfoliogaranties aan projecten in de particuliere sector zoals leninggaranties aan kleine en middelgrote ondernemingen en garanties voor specifieke risico's voor infrastructuurprojecten en ander risicokapitaal;
- (c) aantrekken van financiering uit de particuliere sector, met een bijzondere nadruk op micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, door het aanpakken van knelpunten en belemmeringen voor investeringen;
- (d) versterking van sociaal-economische sectoren en gebieden en daaraan gerelateerde publieke en private infrastructuur en duurzame connectiviteit, met inbegrip van hernieuwbare en duurzame energie, water- en afvalbeheer, vervoer, informatie- en communicatietechnologie, alsook milieu, duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, duurzame landbouw en blauwe groei, sociale infrastructuur, gezondheid en menselijk kapitaal, om het sociaal-economische klimaat te verbeteren;
- (e) bijdragen aan klimaatactie en milieubescherming en -beheer;
- (f) bevordering van duurzame ontwikkeling, bijdragen tot het aanpakken van specifieke grondoorzaken van irreguliere migratie, alsmede vergroting van de weerbaarheid van doorreis- en gastgemeenschappen en bijdragen tot de duurzame re-integratie van migranten die terugkeren naar hun land van herkomst, waarbij naar behoren aandacht wordt besteed aan het versterken van de rechtsstaat, goed bestuur en mensenrechten.

BIJLAGE VI
BEHEER VAN HET EFDO+

1. Structuur van het EFDO+

1. Het EFDO+ wordt samengesteld uit regionale investeringsplatformen die worden opgezet op basis van de werkmethoden, procedures en structuren van de bestaande externe blendingfaciliteiten van de Unie, die kunnen worden gecombineerd met garanties voor het extern optreden in het kader van EFDO+.
2. Het beheer van het EFDO+ wordt toevertrouwd aan de Commissie.

2. Strategische raad van het EFDO+

1. Bij het beheer van het EFDO+ wordt de Commissie geadviseerd door een strategische raad, behalve in het geval van maatregelen met betrekking tot het uitbreidingsbeleid van de EU die worden gefinancierd door [IPA III], waarvoor de strategische raad valt onder het investeringskader voor de Westelijke Balkan (WBIF).
2. De strategische raad adviseert de Commissie over de strategische oriëntaties en prioriteiten van de onder EFDO+ vallende investeringen van de garantie voor extern optreden, en draagt bij tot de afstemming daarvan op de richtsnoeren en doelstellingen van het externe optreden, het ontwikkelingsbeleid en het nabuurschapsbeleid van de Unie, alsmede op de doelstellingen van artikel 3 van deze verordening en de doelstellingen van EFDO+ als uiteengezet in artikel 26. De strategische raad verleent tevens steun aan de Commissie bij de vaststelling van de algemene investeringsdoeleinden wat betreft het gebruik van de garantie voor extern optreden voor steun aan EFDO+-acties en houdt toezicht op een passende en gediversifieerde geografische en thematische dekking van de investeringsvensters.
3. De strategische raad ondersteunt ook de algehele coördinatie, complementariteit en samenhang tussen de regionale investeringsplatformen, tussen de drie pijlers van het Europees investeringsplan, tussen het Europees investeringsplan en de andere inspanningen van de Unie inzake migratie en de uitvoering van de Agenda 2030, alsook met andere programma's die in deze verordening zijn vastgesteld.
4. De strategische raad is samengesteld uit vertegenwoordigers van de Commissie, de hoge vertegenwoordiger, alle lidstaten en de Europese Investeringsbank. Het Europees Parlement heeft de status van waarnemer. Aan contribuanten, in aanmerking komende tegenpartijen, partnerlanden, betrokken regionale organisaties en andere belanghebbenden kan in voorkomend geval de status van waarnemer worden verleend. De strategische raad wordt voorafgaand aan de opnemings van nieuwe waarnemers geraadpleegd. De strategische raad wordt gezamenlijk voorgezeten door de Commissie en de hoge vertegenwoordiger.
5. De strategische raad komt minstens tweemaal per jaar bijeen en neemt, indien mogelijk, adviezen bij consensus aan. Te allen tijde kunnen extra bijeenkomsten worden georganiseerd door de voorzitter of op verzoek van een derde van de leden van de raad. Indien geen consensus kan worden bereikt, worden de stemrechten toegepast zoals bepaald tijdens de eerste bijeenkomst van de strategische raad en vastgelegd in zijn reglement van orde. Deze stemrechten houden terdege rekening met de financieringsbron. In het reglement van orde wordt het kader voor de rol van waarnemers omschreven. De notulen en de agenda's van de vergaderingen van de strategische raad worden na de vaststelling ervan openbaar gemaakt.

6. De Commissie brengt jaarlijks een voortgangsverslag over de uitvoering van het EFDO+ uit aan de strategische raad. De strategische raad van het WBIF brengt verslag uit over de vooruitgang die is geboekt met de uitvoering van het garantie-instrument voor de uitbreidingsregio, ter aanvulling van het bovengenoemde verslag. De strategische raad organiseert regelmatig overleg met de betrokken belanghebbenden over de strategische oriëntatie en de uitvoering van het EFDO+.
7. Het feit dat er twee strategische raden bestaan, doet geen afbreuk aan de noodzaak om over één kader voor risicobeheer van het EFDO+ te beschikken.

3. Regionale operationele raden

De operationele raden van de regionale investeringsplatformen ondersteunen de Commissie op uitvoeringsniveau bij het vaststellen van regionale en sectorale investeringsdoelstellingen en regionale, sectorale en thematische investeringsvensters, en formuleren adviezen over blendingfinanciering en het gebruik van de garantie voor extern optreden ter dekking van EFDO+-acties.

BIJLAGE VII
LIJST VAN ESSENTIËLE PRESTATIE-INDICATOREN

In samenhang met de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen wordt de volgende lijst van essentiële prestatie-indicatoren gebruikt voor het meten van de bijdrage van de Unie aan de verwezenlijking van de specifieke doelstellingen ervan.

- (1) Rechtsstaat-score
- (2) Percentage van de bevolking onder de internationale armoedegrens
- (3) Aantal vrouwen in de reproductieve leeftijd, huwbare meisjes, en kinderen onder de 5 jaar die vallen onder de voedingsprogramma's met EU-steun
- (4) Aantal 1-jarigen dat met EU-steun volledig is ingeënt
- (5) Aantal kinderen dat primair en/of secundair onderwijs volgt met EU-steun
- (6) Verminderde of vermeden uitstoot van broeikasgassen (kiloton CO₂-eq.) met EU-steun
- (7) Oppervlakte van mariene, terrestrische en zoetwaterecosystemen die worden beschermd en/of duurzaam beheerd met EU-steun
- (8) Bereikt hefboomeffect voor investeringen en multiplicatoreffect
- (9) Politieke stabiliteit en afwezigheid van geweld
- (10) Aantal processen met betrekking tot de praktijken van partnerlanden op het gebied van handel, investeringen en ondernemerschap, of met betrekking tot de bevordering van de externe dimensie van het interne beleid van de EU, waarop invloed is uitgeoefend

Alle indicatoren worden waar mogelijk uitgesplitst naar geslacht.